

Sygn. akt VII U 1465/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSR del. Aneta Tomasiak-Żukowska

Protokolant : sekr. sądowy Aleksandra Ciepielowska

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2019 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy **E. K.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

przy uczestnictwie Stowarzyszenia (...) w (...) Oddział (...) w K.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia

na skutek odwołania **E. K.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

z dnia 2 marca 2018 roku Nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten tylko sposób, że w miejsce okresu od 16.09.2014 r. do 26.09.2014 r. wpisuje 26.09.2014 r., w miejsce okresu od 24.11.2014 r. do 4.12.2014 r. wpisuje 4.12.2014 r., w miejsce okresu od 12.08.2015 r. do 26.08.2015 r. wpisuje 26.08.2015 r., w miejsce okresu od 12.09.2015 r. do 22.09.2015 r. wpisuje 22.09.2015 r., w miejsce okresu od 17.11.2015 r. do 27.11.2015 r. wpisuje 27.11.2015 r. i w miejsce okresu od 10.12.2015 r. do 17.12.2015 r. wpisuje 17.12.2015 r.,

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala,

III. zasądza od odwołującej E. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

VII U 1465/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 marca 2018 roku nr (...) na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3, w związku art. 38 ust. 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 1, art. 12 ust. 1, art.13 pkt. 2, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1, art. 36 ust 1, 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205) oraz art. 66 ust 1 pkt 1 lit. e i art. 81 ust. 1 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164 poz. 1027 z późn. zm.) oraz art. 734 i art. 750 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. stwierdził, że E. K. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umów zlecenia u płatnika składek Stowarzyszenie (...) w (...) Oddział (...) w K.

podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie: 22.01.2013, 14.02.2013, 21.03.2013, 22.05.2013, 04.06.2013, 09.09.2013, 11.10.2013, 27.11.2013 do 28.11.2013, 11.12.2013, 24.02.2014 do 26.02.2014, 11.03.2014 do 12.03.2014, 08.09.2014, 16.09.2014 do 26.09.2014, 23.09.2014, 24.11.2014 do 04.12.2014, 03.12.2014, 12.08.2015 do 26.08.2015, 12.09.2015 do 22.09.2015, 17.11.2015 do 27.11.2015, 10.12.2015 do 17.12.2015 z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia szczegółowo wskazaną w decyzji.

W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, iż na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego stwierdzono, że płatnik składek nie dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń emerytalnego, rentowego i wypadkowego E. K. wykonującej pracę na podstawie umów zatytułowanych jako umowy o dzieło w zakresie:

- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na szkoleniu: „Podatek dochodowy od osób prawnych” (...)w dniu 22.01.2013 r.
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na kursie o nazwie „Istotne zmiany w podatkach dochodowych (...)” (...)w dniu 14.02.2013 r.
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godzin na kursie „Podatek dochodowy od osób prawnych” NR (...).
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 7 godzin edukacyjnych na szkoleniu o nazwie „Podatek dochodowy od osób prawnych w 2013 r.” (...)zgodnie z harmonogramem w dniu 22.05.2013 r.
- Przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: „Krótkie formy szkoleniowe 32 godziny” podczas realizacji Projektu „(...)”,
- Przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: Krótkie formy szkoleniowe 32 godziny podczas realizacji Projektu „(...)”,
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie: „Podatek Dochodowy od osób prawnych w bankach spółdzielczych/13/POP BS/134” w dniu 11.10.2013 r.
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie B. (...) na temat „Podatek dochodowy od osób prawnych NT 13 BILANS (...) w dniu 28.11.2013 r.
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na kursie: (...), 1/13 BILANS 135 w dniu 11.12.2013 r.
- Przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: Kurs „Podatki i Rozliczenia z Budżetem” podczas realizacji projektu (...).
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie „Podatek dochodowy od osób prawnych w 2014 r.” NT/14/POP/134 w dniu 12.03.2014 r.
- Przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: Krótkie formy szkoleniowe podczas realizacji projektu (...),
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na szkoleniu o nazwie: Podatek dochodowy od osób prawnych - w Bankach Spółdzielczych w dniu 26.09.2014 r. (...)
- Przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: Krótkie formy szkoleniowe podczas realizacji projektu (...),
- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 6 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie :. (...) - Podatek dochodowy od osób prawnych (...) w dniu 04.12.2014 r. zgodnie z przyjętym programem.

- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie : „ (...)” w dniu 03.12.2014 r.

- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na szkoleniu o nazwie „Wpływ zmian w podatku Vat na podatek dochodowy od osób prawnych” (...) w Oddziale Terenowym w N. w dniu 26.08.2015 r.

- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na szkoleniu o nazwie: Podatek dochodowy od osób prawnych w Bankach Spółdzielczych NT/15/ (...) /134 w dniu 22.09.2015 r.

- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 6 godz. edukacyjnych na szkoleniu BILANS (...) o nazwie „Podatek dochodowy od osób prawnych” w dniu 27.11.2015 r w Oddziale terenowym w N..

- Opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na kursie: BILANS 2015 - „Podatek dochodowy od osób prawnych”, 15/BILANS/135 w dniu 17 grudnia 2015 r.,

które ze względu na swój charakter były w istocie umowami o świadczenie usług, do których stosujemy przepisy o zleceniu realizowanymi w/w okresie oraz za wynagrodzeniem wskazanym w tabeli.

W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych umowy charakteryzowały się powtarzalnością wykonywanych czynności. W przypadku umów o wygłoszenie wykładów harmonogram i zakres tematyczny szkoleń (kursów) określał zamawiający. Wynagrodzenie za wykonanie umów cywilno-prawnych w przeważającej większości zostało ustalone kwotowo, niektóre umowy przewidywały wypłatę wynagrodzeń według stawki godzinowej. Wynagrodzenia z tytułu umów, które dotyczyły wykonywania czynności pomocniczych przy prowadzeniu kursów i szkoleń oraz prac administracyjno-gospodarczych wypłacane były w okresach miesięcznych, często w stałej wysokości. Umowy dotyczące przeprowadzania konsultacji dla członków Stowarzyszenia zostały zawarte na czas nieokreślony, wynagrodzenie za wykonanie umów wypłacane było kwartalnie, w stałej wysokości. Odpowiedzialność za „dzieło” wobec osób trzecich ponosił Zamawiający. Sporne umowy zawierały klauzulę, że wykonawca nie może powierzyć wykonania „dzieła” innym osobom bez pisemnej zgody zamawiającego. Do umów o wygłoszenie wykładów i przeprowadzenie zajęć szkoleniowych w większości przypadków dołączono kserokopie konspektów oraz różnego rodzaju materiałów szkoleniowych. (...) te często nie zawierały danych autora i były wykorzystywane podczas realizacji kilku różnych umów.

Zakład wskazał ponadto, iż ww. umowy nie posiadają cech istotnych dla umów o dzieło. Czynności będące przedmiotem umów nie prowadziły do samodzielnego dzieła w rozumieniu jednorazowego i końcowego rezultatu. O istocie umowy decyduje nie tylko jej nazwa, ale przede wszystkim treść oraz warunki i okoliczności towarzyszące jej wykonywaniu. Organ wyjaśnił, że w przypadku umów o przeprowadzanie zajęć szkoleniowych oraz wygłaszanie wykładów, przyjmujący zamówienie zobowiązał się jedynie do starannego przygotowania i przekazania odbiorcom wiadomości z danej dziedziny wiedzy, nie przyjmując na siebie odpowiedzialności za ich rezultat. Takiemu zobowiązaniu nie można przypisać cech umowy o dzieło, a oczekiwania stron towarzyszące zawieraniu i wykonywaniu takich umów, mogą się zrealizować wyłącznie jako elementy innej umowy - umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług. Zindywidualizowany przez wykładowcę dobór teorii, metod edukacyjnych bądź też sposób prowadzenia zajęć nie zmienia typowej usługi w umowę rezultatu. Wniesiony wkład w postaci wysiłku intelektualnego, wymaganego przy każdej pracy umysłowej, jest elementem obowiązku starannego działania. Czynnościom tym nie można również przypisać cech utworu w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 880). Ochronie prawa autorskiego nie podlegają bowiem działania o charakterze odtwórczym, polegające na wykonywaniu czynności wymagających określonej wiedzy i zdolności do jej przekazywania. Prawa autorskie nie powstają w drodze oświadczeń woli stron umowy. Dla oceny prawnej w tym zakresie nie ma znaczenia zamieszczona w treści umowy klauzula o przeniesieniu na zamawiającego autorskich praw do utworu. O istnieniu lub nieistnieniu praw autorskich przesądzają fakty. Poziom opanowania materiału i umiejętności uczestników kursu (szkolenia) nie stanowi rezultatu w znaczeniu art. 627 Kodeksu cywilnego. Przygotowanie przez wykładowcę konspektu oraz innych materiałów szkoleniowych również nie

może być utożsamiane z „dziełem”. Nie ma także podstaw do konstruowania ewentualnej odpowiedzialności za wady „dzieła”, lektor nie może bowiem zobowiązać się do tego, że słuchacz z całą pewnością opanuje przekazaną wiedzę na zakładanym poziomie, gdyż jest to kwestia indywidualnych zdolności, ambicji i wysiłku każdego słuchacza. Czynności polegające na udziale w egzaminach, ocenie prac egzaminacyjnych, przeprowadzaniu konsultacji telefonicznych, pełnieniu nadzoru pedagogicznego oraz funkcji promotora i recenzenta prac na studiach podyplomowych to typowe czynności, co do których wymagana jest staranność a nie konkretny efekt. Pozostałe umowy sprowadzały się do wykonywania zwykłych i powtarzalnych prac związanych z bieżącą, branżową działalnością Stowarzyszenia.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła E. K. domagając się jej zmiany, poprzez ustalenie, że w okresach wskazanych w decyzji nie podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu zawartych ze Stowarzyszeniem (...) w (...) Oddział (...) w K. umów o dzieło, a w konsekwencji nie było także podstaw do ustalenia przez organ podstawy wymiaru składek.

W uzasadnieniu swego stanowiska odwołująca podniosła między innymi, że zgodną wolą stron było zawarcie umowy o dzieło a nie zlecenia. Umowa będąca przedmiotem oceny organu ubezpieczeniowego była zrealizowana w faktycznie ustalonym terminie i nie zobowiązywała jej wykonawcy do wykonania szeregu powtarzalnych czynności z należytą starannością, a wskazywała określone dzieło do wykonania. Rezultat umowy był z góry określony, obiektywnie pewny i osiągalny. To nie określone działania ale wynik w postaci poszerzenia wiedzy księgowych był istotny dla realizacji umowy, bowiem przyswojoną wiedzę księgowi wykorzystują dla potrzeb funkcjonowania jednostek gospodarczych. Każdy wykład zrealizowany przez wykonawcę miał piętno twórcze o indywidualnym charakterze, uzależnione od osoby autora, zatem stanowił utwór w rozumieniu przepisów prawa autorskiego. Wykonawca umowy sam gromadził i poszerzał wiedzę i przekazywał własne przemyślenia. Zamawiający powierzając wykonanie dzieła konkretnej osobie uczynił to ze względu na posiadaną przez niego wiedzę specjalistyczną, która dawała mu gwarancję, że dzieło zostanie wykonane w sposób zgodny z jego oczekiwaniami, wyobrażeniami i potrzebami. Odwołująca wskazała, że jest ekspertem w dziedzinie prawa podatkowego i rachunkowości. Jest doradcą podatkowym oraz biegłym rewidentem, od kilkunastu lat jest biegłym sądowym w zakresie rachunkowości i finansów przy Sądzie Okręgowym w Krakowie. Posiada bardzo dobrą znajomość prawa podatkowego zdobytą m.in. podczas pracy w Izbie Skarbowej w K. i w Urzędzie Kontroli Skarbowej w K., pełniąc w tych organach kierownicze funkcje. Od 2007 roku prowadzi własną Kancelarię wykonującą usługi audytorskie i doradcze. Jest wieloletnim wykładowcą prawa podatkowego cieszącym się uznaniem słuchaczy dzięki nauczaniu praktycznego stosowania prawa. Przeprowadzone przez nią wykłady miały charakter niestandardowy, niepowtarzalny, wypełniający kryteria twórczego i indywidualnego dzieła. Każda grupa szkoleniowa stanowiła indywidualną i niepowtarzalną grupę osób mających różnorodne problemy podatkowe i realizacja dzieła zapewniała spełnienie oczekiwań i osiągnięcie rezultatu dla tej konkretnej grupy osób.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz od odwołującej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zainteresowane Stowarzyszenie (...) w (...) Oddział (...) w K. poparło stanowisko odwołującej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Przedmiotem działalności Stowarzyszenia (...) w (...) Oddział (...) w K. jest przede wszystkim działalność oświatowa. Stowarzyszenie prowadzi kursy, szkolenia skierowane do osób chcących pogłębiać swoje umiejętności w zakresie księgowości i podatków. Działa w oparciu o prawo oświatowe i jest niepubliczną placówką kształcenia ustawicznego.

Dowód: statut Stowarzyszenia (...) w Polsce k. 32 a.s.

E. K. zawarła ze Stowarzyszeniem (...) w Polsce Zarząd Główny w W. Oddział Okręgowy w K. następujące umowy:

- w dniu 22.01.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na szkoleniu: „Podatek dochodowy od osób prawnych” w dniu 22.01.2013,

- w dniu 14.02.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na kursie o nazwie „Istotne zmiany w podatkach dochodowych (...)” w dniu 14.02.2013 r.,
- w dniu 21.03.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godzin na kursie „Podatek dochodowy od osób prawnych”,
- w dniu 22.05.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 7 godzin edukacyjnych na szkoleniu o nazwie „Podatek dochodowy od osób prawnych w 2013 r.” w dniu 22.05.2013 r.
- w dniu 04.06.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: „Krótkie formy szkoleniowe 32 godziny” podczas realizacji Projektu „(...)”,
- w dniu 09.09.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: „Krótkie formy szkoleniowe 32 godziny” podczas realizacji Projektu „(...)”,
- w dniu 11.10.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie: Podatek Dochodowy od osób prawnych w bankach spółdzielczych w dniu 11.10.2013 r.
- w dniu 27.11.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie B. (...) na temat podatek dochodowy od osób prawnych w dniu 28.11.2013 r.
- w dniu 11.12.2013 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na kursie: (...), w dniu 11.12.2013 r.
- w dniu 24.02.2014 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: Kurs „Podatki i Rozliczenia z Budżetem” podczas realizacji projektu (...),
- w dniu 11.03.2014 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów ilości 8 godzin edukacyjnych na szkoleniu o nazwie „Podatek dochodowy od osób prawnych w 2014 r. w dniu 12.03.2014 r.,
- w dniu 08.09.2014 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: „Krótkie formy szkoleniowe” podczas realizacji Projektu „(...)”,
- w dniu 16.09.2014 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na szkoleniu o nazwie: Podatek dochodowy od osób prawnych - w Bankach Spółdzielczych w dniu 26.09.2014 r.
- w dniu 23.09.2014 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było przygotowanie i przeprowadzenie zajęć tematycznych w ramach szkolenia: Krótkie formy szkoleniowe podczas realizacji projektu (...),
- w dniu 24.11.2014 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 6 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie :. (...) - Podatek dochodowy od osób prawnych w dniu 04.12.2014 r. zgodnie z przyjętym programem,

- w dniu 26.11.2014 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 8 godz. edukacyjnych na szkoleniu o nazwie :. (...)" w dniu 03.12.2014 r.

- w dniu 12.08.2015 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na szkoleniu o nazwie „Wpływ zmian w podatku Vat na podatek dochodowy od osób prawnych” w dniu 26.08.2015 r.,

- w dniu 12.09.2015 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na szkoleniu o nazwie „Podatek dochodowy od osób prawnych w Bankach Spółdzielczych NT/15/(...)/134” w dniu 22.09.2015 r.,

- w dniu 17.11.2015 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów w ilości 6 godz. edukacyjnych na szkoleniu BILANS 2015 o nazwie „Podatek dochodowy od osób prawnych" w dniu 27.11.2015 r. w Oddziale terenowym w N.,

- w dniu 10.12.2015 r. umowę zatytułowaną jako umowa o dzieło, której przedmiotem było opracowanie i wygłoszenie autorskich wykładów na kursie: BILANS 2015 - „Podatek dochodowy od osób prawnych” w dniu 17 grudnia 2015 r.

Dowód: umowy wraz z rachunkami k. 72-138 akt rentowych

Umowy z ww. były zawierane wg dwóch wzorców. Pierwsza grupa umów przewidywała następujące warunki zatrudnienia:

- § 2 - „za dzieło, o którym mowa w § 1 odpowiedzialność wobec osób trzecich ponosi Zamawiający”,

- § 3 ust. 1 - „do wykonania dzieła Wykonawca użyje własnych materiałów i narzędzi”,

- § 3 ust. 2 - „Wykonawca oświadcza, że dzieło będzie wynikiem jego twórczości i nie będzie naruszać praw autorskich osób trzecich”,

-§ 3 ust. 3 - „Wykonawca przenosi na Zamawiającego majątkowe prawa autorskie na polach eksploatacji: w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu (wytwarzanie egzemplarzy techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową); w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono (wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy); w zakresie rozpowszechniania w inny sposób (publiczne udostępnianie w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym)”,

- § 5 - „W razie zwłoki w wykonaniu dzieła lub nienależytego wykonania - Wykonawca zobowiązany jest do zapłaty kary umownej w wysokości 5% wartości umowy, a ponadto Zamawiającemu przysługuje prawo dochodzenia odszkodowania przewyższającego kwotę umowną”.

- § 6 ust. 1 - „Wykonawca przed przystąpieniem do wykonywania dzieła obowiązany jest zapoznać się z harmonogramem i programem kursu (o którym mowa w § 1), z treściami kształcenia metodyką prowadzenia zajęć oraz realizować dzieło stosując aktywne metody nauczania, a także kontrolować wyniki nauczania i efekty kształcenia”,

- § 6 ust. 2 - „Strony zgodnie potwierdzają, że realizowane dzieło, z uwagi na jego indywidualny i twórczy charakter, jest „utworem” w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych”.

- § 7 ust. 1 - „Wykonawca dostarczy dzieło zgodnie z harmonogramem kursu do siedziby Zamawiającego lub na adres przez niego wskazany”,

- § 7 ust. 2 - „Zamawiający w terminie 7 dni (lub 3 dni) oświadczy czy dzieło przyjmie, czy też zażąda dokonania poprawek”,

- § 7 ust. 3 - „Odbiór dzieła poprawionego oznacza ukończenie dzieła”,
- § 8 ust. 2 - „Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 obejmuje także wynagrodzenie z tytułu przeniesienia na Zamawiającego majątkowych praw autorskich zgodnie z § 3 ust. 3”,
- § 8 ust. 3 - „Wynagrodzenie będzie płatne przelewem w terminie do 15 dni od jego odbioru”,
- § 9 „Wykonawca nie może powierzyć wykonania dzieła innym osobom bez zgody zamawiającego”.

Drugi typ umów stosowano podczas realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

W § 1 ust. 2 umów umieszczono zapis, że szczegółowy harmonogram oraz zakres tematyczny powierzanych do realizacji szkoleń stanowi załącznik nr 1.

Do obowiązków wykonawców należało:

- przygotowanie i przeprowadzanie wykładów oraz ćwiczeń praktycznych w ramach szkolenia/kursu,
- przygotowanie, przeprowadzenie i ocena prac kontrolnych podczas szkoleń/kursów,
- przygotowanie, przeprowadzenie i ocena egzaminów końcowych na zakończenie szkoleń/kursów,
- terminowe prowadzenie zajęć,
- przygotowanie materiałów na zajęcia z tym, że jeśli planowane było ich powielanie, należało przesłać przygotowane materiały w formie elektronicznej do zamawiającego co najmniej 5 dni przed planowanymi zajęciami,
- informowanie zamawiającego o problemach związanych z realizowanymi szkoleniami (m.in. nieobecności uczestników, niemożności prowadzenia zajęć w danym terminie),
- prowadzenie dziennika zajęć wraz z potwierdzonym opisem zrealizowanego programu,
- prowadzenie listy obecności uczestników szkolenia podpisywanej przez wykonawcę po każdych odbytych zajęciach,
- prowadzenie list odbioru materiałów szkoleniowych,
- zebranie ankiet ewaluacyjnych przygotowanych przez zamawiającego i rozdanych uczestnikom szkolenia do wypełnienia,
- prowadzenie kart ewidencji czasu pracy.

Do obowiązków zamawiającego należało:

- zapewnienie sali wraz z odpowiednim wyposażeniem do przeprowadzenia szkoleń,
- zawiadomienie wykonawcy o zmianach w harmonogramie szkoleń z odpowiednim wyprzedzeniem,
- zapewnienie na czas prowadzonych zajęć przerw kawowych i posiłku (jeśli dotyczy).

Umowy przewidują, że:

- do wykonania „dzieła” wykonawca użyje własnych materiałów i narzędzi,
- wykonawca zapewnia i gwarantuje, że używane przez niego materiały szkoleniowe nie stanowią naruszenia praw autorskich, praw do patentu, znaku towarowego, zastrzeżonego wzoru użytkowego, symbolu polskiego lub zagranicznego lub innych praw wynikających z własności przemysłowej i intelektualnej,

- wykonawca nie może powierzyć realizacji dzieła osobie trzeciej bez pisemnej zgody zamawiającego.

Dowód: umowy k. 72-138 akt rentowych

E. K. jest biegłym rewidentem i doradcą podatkowym, jak również biegłym sądowym z zakresu rachunkowości i finansów. Wiele lat pracowała w aparacie skarbowym. Odwołująca w ramach swojej działalności przeprowadzała audyty rachunkowe i podatkowe w firmach. Prowadzi szkolenia z zakresu podatku dochodowego od osób prawnych. W szkoleniach uczestniczyła kadra kierownicza firm, przede wszystkim główni księgowi, zastępcy i kierownicy działów. W trakcie wykładów E. K. wskazuje dużo przykładów praktycznych, jak również obszary ryzyka (jak należy je rozpoznać i jak zapobiegać). Omawia zmiany w prawie, orzecznictwo sądowe i interpretacje.

Na podstawie ww. umów odwołująca zobowiązała się do przygotowania i wygłoszenia autorskich wykładów oraz przygotowania materiałów szkoleniowych. Przez te trzy lata E. K. przeprowadziła ok. 20 szkoleń dla różnych podmiotów. Raz w roku było szkolenie dla banków spółdzielczych. Również raz do roku odwołująca prowadziła w różnych oddziałach terenowych Oddziału w K. szkolenie pod hasłem bilans. Te wykłady dotyczyły zamknięcia roku podatkowego. Cieszyły się one dużym powodzeniem, ponieważ na ten okres księgowi zbierali problemy związane z zamknięciem roku. (...) te były jednorazowe, ponieważ z uwagi na zmianę interpretacji czy przepisów problemy związane z zamknięciem roku, np. 2015 były zupełnie inne niż z zamknięciem roku 2013. Kolejna grupa szkoleń to szkolenia ze zmian podatkowych, które odwołująca prowadziła zwykle na początku roku. Zmiany podatkowe zwykle publikowane są w listopadzie i podatnik ma miesiąc, aby przygotować się do zmian wchodzących od stycznia. Odwołująca przeprowadziła też kilka szkoleń współfinansowanych ze środków UE, które były adresowane do różnych grup, np. szkolenie dla kobiet 45 plus, które chciały przekwalifikować się i zostać księgowymi było szkoleniem od podstaw. Jeśli powtórzyły się szkolenia bilansowe w różnych oddziałach Stowarzyszenia, np. w N. i w C., to i tak te szkolenia różniły się z uwagi na specyfikę grupy.

Wynagrodzenie odwołującej było stawką za dane szkolenie. Była określona liczba godzin ile ma trwać szkolenie.

Dowód: przesłuchanie odwołującej E. K. – protokół rozprawy z dnia 6 listopada 2018 r.

Stowarzyszenie (...) zrzesza ponad 20 tysięcy członków, ma 26 oddziałów okręgowych mających swoją samodzielność merytoryczną i finansową. Celem głównym Stowarzyszenia jest podnoszenie wiedzy i umiejętności w zakresie rachunkowości i podatków swoich członków i księgowych. Zarząd powołał komisję ds. edukacji, która koordynuje działania szkoleniowe. Oddział Okręgowy w K. ma łącznie 6 punktów szkoleniowych (w K. i w pięciu oddziałach terenowych), które realizują szkolenia kierując się zapotrzebowaniem księgowych. W punktach szkoleniowych są zatrudnieni pracownicy, którzy zajmują się bieżącą organizacją szkoleń.

Stowarzyszenie aplikowało do projektów unijnych, z których otrzymywało dofinansowywanie do szkoleń.

Za szkolenie odpowiada merytorycznie wykładowca, który przedstawia konspekt wykładu do akceptacji. Akceptowali go pracownicy Stowarzyszenia. Konspekt był dość ogólny. O temacie wykładów decyduje dyrekcja oddziału. Niektóre wykłady kończą się egzaminem sprawdzającym wiedzę uczestników. Po przeprowadzeniu wykładu uczestnikom rozdawane są również ankiety ewaluacyjne, w których oceniani są wykładowcy.

Dowód: zeznania dyrektora Oddziału K. J. – protokół rozprawy z dnia 6 listopada 2018 r., zeznania świadka J. Ś., świadka M. B., świadka H. W., świadka P. W. - protokół rozprawy z dnia 8 stycznia 2019 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych dokumentów prywatnych, których wiarygodności oraz prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron. Ponadto Sąd oparł się na zeznaniach świadków J. Ś., M. B., H. W., P. W., jak również na zeznaniach odwołującej E. K. jak i przedstawiciela Stowarzyszenia (...). Uzyskane w ten sposób relacje na temat charakteru i rodzaju czynności wykonywanych na podstawie spornych umów są jasne, logiczne i jednolite, a przez to Sąd uznał je za wiarygodne.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne jedynie w niewielkiej części, a w przeważającym zakresie nie zasługuje na uwzględnienie.

Istota niniejszej sprawy dotyczyła kwalifikacji prawnej umów zawartych pomiędzy Stowarzyszeniem (...) w (...) Oddział (...) w K. a E. K.. W ocenie odwołującej były to umowy o dzieło, zaś organ rentowy wskazywał, że przedmiotowe umowy należało ocenić jako umowy o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Ustalenie charakteru spornych umów ma znaczenie dla stwierdzenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Osoby te nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli są uczniami gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy - od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy (art. 13 pkt. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Nadto w myśl zaś art. 36 ust. 1 i 2 ustawy każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych, zaś obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych m.in. w art. 6 ust. 1 pkt. 1- 4 spoczywa na płatniku składek. Umowa o dzieło nie rodzi obowiązków składkowych. O tym czy daną umowę należy zakwalifikować jako umowę o dzieło, czy jako umowę o świadczenie usług decydują przepisy kodeksu cywilnego. Wskazać należy, że w myśl przepisu art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny wedle swego uznania. Nie oznacza to jednak dowolności, bowiem wskazany przepis wprost wymaga, aby treść umowy nie sprzeciwiała się naturze danego stosunku prawnego, jego społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu i ustawie. O tym, jaki stosunek w rzeczywistości łączy strony rozstrzygają, zatem warunki, na jakich praca jest wykonywana, a nie sama nazwa umowy, czy nawet wola stron, która podlega ograniczeniom wskazanym w art. 353¹ k.c.

Umowę o dzieło definiuje art. 627 k.c., zgodnie z którym przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Z kolei stosownie do treści art. 734 §1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, przy czym do pokrewnych do zlecenia umów o świadczenie usług (art. 750 k.c.) stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Elementem konstytutywnym odróżniającym umowę o dzieło od umowy zlecenia jest cel tej umowy - osiągnięcie określonego konkretnego rezultatu, podczas gdy umowa zlecenia polega na podejmowaniu czynności starannego działania, które nie muszą, lecz mogą, zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Umowa o dzieło powinna z góry określać jej zindywidualizowany rezultat. Przyjmuje się, że dzieło jest rezultatem obiektywnie osiągalnym i pewnym w danych warunkach. Natomiast umowa zlecenia nie akcentuje rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia, elementem wyróżniającym umowę zlecenia nie jest bowiem wynik, lecz staranie w celu osiągnięcia tego wyniku. Tym samym w przypadku umowy zlecenia ocenie podlega nie konkretnie osiągnięty cel, ale czynności zmierzające do jego osiągnięcia oraz staranność ich wykonania. „Istotą umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego, zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej. Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych” (por: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 6 września 2012r., sygn. akt III AUa 330/12) . Sprawdzian taki jest zaś

niemożliwy do przeprowadzenia, jeśli strony nie określiły w umowie cech i parametrów indywidualizujących dzieło. Taki brak kryteriów określających pożądaną przez zamawiającego wynik (rezultat) umowy prowadzi do wniosku, że przedmiotem zainteresowania zamawiającego jest wykonanie określonych czynności, a nie ich rezultat (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013r., sygn. akt II UK 115/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2014 r. sygn. akt II UK 566/13). Rezultat, o jakim mowa w umowie o dzieło powinien być osiągnięty w konkretnym czasie i nie powinien powielać się w postaci stale zawieranych umów o dzieło, o tym samym przedmiocie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2013 r., sygn. akt I UK 263/13).

Należy przy tym przyjąć, że realizacja oznaczonego dzieła jest zwykle określonym procesem wykonawczym, o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez strony w momencie zawierania umowy. Dzieło zawsze musi być jednorazowym efektem, zindywidualizowanym już na etapie zawierania umowy i możliwym do jednoznacznego zweryfikowania po wykonaniu. Z taką też definicją, co do zasady, nie koresponduje wykonywanie powtarzalnych czynności, w systemie pracy ciągłej pod nadzorem. Szereg powtarzalnych czynności, nawet, gdy prowadzi do wymiernego efektu, nie może być rozumiany, jako jednorazowy rezultat i kwalifikowany, jako realizacja umowy o dzieło. Przedmiotem umowy o dzieło nie może być, bowiem osiąganie kolejnych, bieżąco wyznaczanych rezultatów. Tego rodzaju czynności są natomiast charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług, którą definiuje obowiązek starannego działania, wykonywania umówionych czynności.

Istotnym dla oceny umowy cywilnej jest fakt, że nazwa umowy nie przesądza o jej rodzaju. Jeśli bowiem tytuł nie odpowiada istocie umowy, należy badać treść umowy oraz sposób jej faktycznego wykonywania. Skoro zaś dana umowa wiąże się z obowiązkami publicznoprawnymi, w tym wypadku obowiązkiem opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, to obowiązek organu rentowego, a następnie zakres kognicji sądu ubezpieczeń społecznych, skierowany jest na badanie rzeczywistej treści umowy stron.

Mając powyższe na uwadze, należało stwierdzić, że organ rentowy dokonał prawidłowej oceny prawnej charakteru umów łączących Stowarzyszenie (...) w Polsce Oddział Okręgowy w K. i E. K.. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że strony zawarły umowy o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia. Treść umów oraz sposób ich wykonywania wskazuje bowiem, że były to umowy starannego działania, a nie rezultatu. Należy zaznaczyć, iż rezultat przeprowadzonego wykładu przygotowanego przez osobę prowadzącą, z wykorzystaniem jej wiedzy i doświadczenia jest niepewny, bowiem stopień i zakres przyswojenia wiedzy zależy tylko i wyłącznie od odbiorcy wykładu, co w ocenie sądu przekłada się na uznanie, że działania wykładowcy muszą być nacechowane należyłą starannością. W stanie faktycznym tej sprawy rzeczywistym rezultatem zawieranych umów nie mógł być wymierny i pewny wynik osiągnięcia określonego stopnia znajomości lub umiejętności związanych z przekazywaną przez wykładowcę wiedzą, ponieważ nauczyciele z reguły nie mogą zapewnić osiągnięcia konkretnych i pewnych efektów nauczania. Jak wskazano w orzecznictwie obowiązków polegających na przygotowaniu i przeprowadzeniu zajęć, choćby w oparciu o samodzielnie wybrane i przystosowane materiały dydaktyczne, a nie narzucony z góry program nie można uznać za dzieło, ponieważ czynności te nie przynoszą konkretnego, samoistnego, oznaczonego i pewnego rezultatu. Określony rezultat umowy o dzieło powinien być bytem o indywidualnym, pewnym charakterze, nakierowanym na uzyskanie samodzielnej wartości w obrocie. Dzieło musi więc istnieć w postaci postrzegalnej, pozwalającej nie tylko odróżnić je od innych przedmiotów, ale uchwycić istotę (wynik) uzgodnionego i zrealizowanego rezultatu. Dlatego w razie przeprowadzenia wykładów, nawet w oparciu o samodzielnie przygotowany program i pomoce naukowe, nie występuje rezultat tych czynności ucieleśniony w konkretnej postaci. Jest to wyłącznie staranne zachowanie wykonawcy umowy (lektora), który stosownie do posiadanej wiedzy, świadczy usługi starannej nauki, które przekazuje nauczającym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 maja 2016 r., III AUa 61/16). Jak wskazano w orzecznictwie problematyka kwalifikacji wygłoszenia wykładu jako przedmiotu umowy o dzieło wymaga indywidualnego rozpoznania każdej sprawy. W judykaturze wyrażano pogląd, zgodnie z którym może być objęte umową o dzieło wygłoszenie takiego wykładu, który ma charakter autorski, a więc niepowtarzalny i twórczy. Aby wygłoszenie wykładu – jako dzieła autorskiego w postaci utworu naukowego – mogło zostać uznane za

wykonanie dzieła, już w momencie zawierania umowy musi zostać skonkretyzowany temat, którego wskazanie nie może ograniczać się do danej dziedziny nauki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2016 r., II UK 217/15).

Jeżeli zatem nie można przyjąć, aby płatnik wymagał od E. K. osiągnięcia konkretnego, indywidualnie oznaczonego efektu, który poddawałby się sprawdzianowi w aspekcie wykonania umowy zgodnie z zamówieniem, to uznać należało, że odwołująca została zobowiązana wyłącznie do starannego przekazywania wiedzy w formie nauczania określonego zagadnienia w okresie wynikającym z zawartych umów. Taka forma prowadzenia zajęć edukacyjnych nie kwalifikuje ich wykonania w ramach umowy o dzieło, ale jest zwykle realizowana na podstawie umowy o pracę lub umowy o świadczenie usług. W ramach zawartych umów odwołująca wykorzystując swoje kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności, zobowiązywała się do starannego wykonywania na rzecz Stowarzyszenia czynności faktycznych, oznaczonych rodzajowo, o charakterze powtarzającym się. Umowy zawierają bardzo ogólne oznaczenie tematów wykładów, z odwołaniem się do danej dziedziny prawa podatkowego lub rachunkowości. (...) finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach realizacji Projektu „(...)” były przeznaczone dla osób, które dopiero chciały uzyskać kwalifikacje (przekwalifikowanie zawodowe) lub je podwyższyć. Już sam charakter tych szkoleń i ich adresaci wskazują na to, że wykłady dla nich przeznaczone musiały być o większym stopniu ogólności, zawierać treści podstawowe a nie wiedzę ekspercką. Ponadto, jak wynika z przedstawionych przez strony materiałów szkoleniowych zawierają one przygotowany na dany temat zbiór przepisów prawnych (zmienionych przepisów), orzecznictwa, interpretacji podatkowych. Nawet jeśli zawierają również własne interpretacje E. K., to nie oznacza to, że wykłady prowadzone przez nią i adresowane do praktyków były wykładami o charakterze utworów naukowych.

Należało zatem uznać, że w rzeczywistości wolą stron spornych umów nie było wykonanie dzieła, gdyż to nie wynik, ale określone, powtarzające się czynności i działania były istotne dla realizacji umów i za te czynności E. K. została rozliczona. Treścią zobowiązania wynikającą z umów nie był konkretny wynik odpowiadający pewnym z góry ustalonym warunkom, lecz wykonywanie określonych czynności polegających na wygłoszeniu wykładu. Ponadto, za wykonanie tych czynności, a nie za rezultat wypłacone zostało wynagrodzenie.

Tym samym skoro E. K. ze Stowarzyszeniem (...) w (...) Oddział (...) w K. łączyły umowy o świadczenie usług, to uzasadnionym było objęcie jej ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i wypadkowym w okresach realizowanych szkoleń.

Zaskarżoną decyzję należało zmienić jedynie w zakresie okresów podlegania ubezpieczeniom, albowiem w przedmiotowej sprawie należało uwzględnić, że większość z przeprowadzonych szkoleń była wyłącznie jednodniowa, co wprost wynika z treści umów. Część umów została bowiem zawarta wcześniej niż zrealizowana, ale termin realizacji umowy został wyraźnie wskazany w każdej z umów. Z tego względu Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce okresu od 16.09.2014 r. do 26.09.2014 r. wpisano 26.09.2014 r., w miejsce okresu od 24.11.2014 r. do 4.12.2014 r. wpisano 4.12.2014 r., w miejsce okresu od 12.08.2015 r. do 26.08.2015 r. wpisano 26.08.2015 r., w miejsce okresu od 12.09.2015 r. do 22.09.2015 r. wpisano 22.09.2015 r., w miejsce okresu od 17.11.2015 r. do 27.11.2015 r. wpisano 27.11.2015 r. i w miejsce okresu od 10.12.2015 r. do 17.12.2015 r. wpisano 17.12.2015 r.

W pozostałym zakresie Sąd odwołanie oddalił jak w punkcie II sentencji na zasadzie art. 477¹⁴ §1 k.p.c.

O kosztach orzeczono w punkcie II sentencji na zasadzie art. 98 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty złożyły się koszty zastępstwa procesowego organu rentowego, które ustalono w oparciu o § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).